

Projecte de decret pel qual s'aprova el Pla General d'Aprofitament i Optimització d'Aigües Regenerades amb Destinació al Regadiu a les Illes Balears per al període 2023-2027

PREÀMBUL

I

De l'Enquesta de superfícies i rendiments de cultius a Espanya de l'any 2021 (ESYRCE 2021) es conclou l'existència a les Illes Balears d'una superfície de 21.395 ha de regadiu, la qual cosa implica un increment del 4,8 % respecte de l'any 2020. D'entre tots els grups de cultiu, les farratgeres, les hortalisses, el vinyer, l'olivar i els fruiters representen més del 70 % de la superfície de regadiu. És important destacar l'esforç que ha realitzat el sector agrari en els darrers anys per millorar l'eficiència i l'estalvi en l'ús d'aigua per a regadiu. El resultat d'aquest esforç és que el 55 % de la superfície de regadiu es du a terme per degoteig i sistemes localitzats, i només el 14 % es rega per gravetat. No obstant això, la realitat de les dades disponibles mostra com del total de superfície declarada com a regadiu amb prou feines es rega de forma efectiva unes 6.900 ha. Al mateix temps, i segons el Pla Hidrològic de les Illes Balears en el seu tercer cicle de planificació, les dotacions d'aigua per tipus de cultiu llancen volums d'aigua per hectàrea que mostren com aquesta és utilitzada de manera molt limitada, constituint en alguns casos el que consideram regs de suport o regs deficitaris.

Segons Pla Hidrològic esmentat, la demanda d'aigua per a regadiu en el sector agrari és del voltant de 35,97 hm³, dels quals 15,33 hm³ es corresponen amb l'aprofitament de les aigües regenerades, 3,17 hm³ procedents de fonts i 17,47 hm³ procedents d'extraccions d'aigües subterrànies. A aquests volums cal sumar-hi al voltant d'1 hm³ destinat a la ramaderia. Amb aquest marc, i en un context de canvi climàtic, el desenvolupament d'un sector agrari i ramader viable i productiu en l'àmbit econòmic requereix un plantejament a llarg termini respecte a la disponibilitat de l'aigua necessària.

En aquest context, l'estratègia basada en l'aprofitament i optimització de les aigües regenerades amb destinació al regadiu ofereix estabilitat quant a la seva disponibilitat i permet fer compatible la consolidació, modernització i extensió del regadiu amb el repte de la recuperació i sostenibilitat de les masses d'aigua que marca la Directiva

2000/60/CE del Parlament Europeu i el Consell de 23 d'octubre de 2000 per la qual s'estableix un marc comunitari d'actuació en l'àmbit de la política d'aigües, coneguda com a Directiva Marc de l'Aigua.

Actualment, a les Illes Balears, el desenvolupament demogràfic, urbà i turístic ha contribuït que existeixi una gran pressió sobre els recursos hídrics, que, unit al descens de les precipitacions, ha derivat en l'existència de períodes de sequeres que afecten els cultius i el sector agrari i en una certa competència entre els distints sectors productius per l'accés i l'ús del recurs. Tot això, sumat al canvi climàtic, augura que en els pròxims anys hi hagi una major escassetat d'aigua, que és de fet avui dia un recurs limitat. Així mateix, la sobreexplotació de les fonts d'aigua convencionals va provocant que la disponibilitat d'aigua d'origen natural, a part de veure's compromesa, estigui sotmesa a processos d'intrusió salina d'origen marí, amb la consegüent salinització de certs aquífers balears.

Tenint en compte els recursos hídrics, així com la situació de l'agricultura de les Illes Balears, és imminentment necessari fomentar la utilització de l'aigua regenerada per al reg agrícola amb l'objectiu de salvaguardar el sector agrari. Per a això, es fa imprescindible l'aprovació d'un pla en el qual es defineixi l'estratègia per a un màxim aprofitament i optimització de l'ús de l'aigua regenerada amb destinació al regadiu en el marc dels objectius marcats en el Pla Hidrològic de les Illes Balears i amb l'objectiu d'un major impuls a la rendibilitat i sostenibilitat del sector agropecuari de les Illes Balears.

En l'actualitat existeixen a les Illes Balears quinze infraestructures de reg per a l'aprofitament d'aigües regenerades i es depuren gairebé el 100 % de les aigües residuals procedents de nuclis de població en què actualment es reutilitza un 20 % aproximadament, del qual un dels usos majoritaris és l'agrari. Aquí rau la importància de la reutilització de les aigües, no només entenent-la com un element essencial del cicle natural de l'aigua, com una possible solució a l'escassetat de recursos hídrics, sinó com una solució per a la supervivència del sector agrari.

II

El Pla Hidrològic de les Illes Balears 2019 (PHIB) estableix que la reutilització de les aigües en la demarcació hidrològica de les Illes Balears es regirà pel Reial decret 1620/2007, de 7 de desembre, pel qual s'estableix el règim jurídic de la reutilització de les aigües depurades i es preveu com un dels usos admesos l'ús agrícola. Al seu torn, en el PHIB s'estableix que l'administració hidràulica ha de fomentar la utilització de l'aigua regenerada per atendre, en primer lloc, els usos agrícoles existents que actualment es duen a terme amb recursos subterranis o la implantació de nous regadius.

En concret, en l'Esquema de temes importants definit en la fase de diagnòstic del tercer cicle estableix com a primer tema la reutilització i infiltració d'aigües depurades. La fitxa corresponent a aquest punt fa una previsió d'execució de 9 basses de reg noves que ampliaria la capacitat de regulació en un 33 % més del volum disponible. En el mateix sentit, el document estableix com a mesura vuitena a adoptar pel futur Pla Hidrològic l'elaboració per part de la conselleria amb competències en agricultura d'un pla general d'aprofitament i optimització d'aigües regenerades amb destinació al regadiu a les Illes Balears que inclogui els recursos disponibles, les infraestructures existents i les actuacions a mitjà i a llarg termini que permetin una consolidació i modernització del regadiu existent.

III

Pel que fa a l'àmbit competencial, l'article 30.10 de l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears, aprovat per la Llei orgànica 1/2007, de 28 de febrer, atorga a la Comunitat Autònoma la competència exclusiva en matèria d'agricultura i ramaderia, la qualitat, traçabilitat i condicions dels productes agrícoles i ramaders i dels productes alimentaris que se'n deriven. En l'ús d'aquestes atribucions, es va aprovar la Llei 3/2019, de 31 de gener, agrària de les Illes Balears, que a l'article 34 reconeix el caràcter estratègic del sector agrari i agroalimentari, i dedica el capítol II del títol III, «El règim hídric de les explotacions agràries», a prioritzar les necessitats hídriques de les explotacions agràries de les Illes Balears, alhora que preveu la col·laboració entre les administracions competents en matèria agrària i hidràulica per al foment de la reutilització de les aigües per a ús agrari.

En data 4 d'octubre de 2021, el Consell de Govern de les Illes Balears va acordar aprovar l'elaboració del Pla General d'Aprofitament i Optimització d'Aigües Regenerades amb Destinació al Regadiu a les Illes Balears per al període 2023-2027 amb l'objectiu general de definir l'estratègia per un màxim aprofitament i optimització de l'ús de l'aigua regenerada amb destinació al regadiu en el marc dels objectius del Pla Hidrològic de les Illes Balears amb la finalitat d'un major impuls a la rendibilitat i sostenibilitat del sector agropecuari de les Illes Balears.

Alhora, en data 22 d'agost de 2022, el Consell de Govern de les Illes Balears va acordar aprovar amb caràcter inicial la revisió del Pla Hidrològic de la Demarcació Hidrogràfica de les Illes Balears corresponent al tercer cicle de planificació (2022-2027). Aquest nou cicle de planificació defensa la reutilització com a prioritat principal i estableix com a ús prioritari de les aigües regenerades el reg agrícola.

Per tant, amb aquest Decret es pretén abordar el problema de l'escassetat d'aigua, que, unit al descens de les precipitacions, ha derivat en l'existència de períodes de sequeres que afecten els cultius i el sector agrari. D'aquí prové la importància de la reutilització de les aigües, no només entenent-la com un element essencial del cicle natural de l'aigua i possible solució a l'escassetat de recursos hídrics, sinó com la clau per a la supervivència del sector agrari.

D'acord amb l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, queden suficientment justificats els principis de bona regulació següents: de necessitat i eficàcia, perquè aquesta norma és l'instrument més adequat per definir l'estratègia per un màxim aprofitament i optimització de l'ús de l'aigua regenerada amb destí al regadiu en el marc dels objectius del Pla Hidrològic de les Illes Balears i, amb l'objectiu d'impulsar la rendibilitat i sostenibilitat del sector agropecuari de les Illes Balears; de proporcionalitat, atès que l'aprovació del Pla s'ha d'entendre com un desplegament reglamentari de primer grau de la Llei 3/2019, de 31 de gener, agrària de les Illes Balears; de seguretat jurídica, perquè es tracta d'una norma que s'insereix amb caràcter estable en el marc normatiu autonòmic; de transparència, en relació amb el qual s'ha de destacar la participació ciutadana abans i durant el procés d'elaboració de la norma, i, finalment, d'eficiència, atès que la iniciativa normativa no implica càrregues administratives innecessàries o accessòries.

Finalment, el Decret 11/2021 de 15 de febrer, de la presidenta de les Illes Balears, pel qual s'estableixen les competències i l'estructura orgànica bàsica de les conselleries de l'Administració de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears, a l'article 2.10.a) disposa que la Conselleria d'Agricultura, Pesca i Alimentació exerceix, entre d'altres, la competència en matèria de gestió i foment del regadiu en el context del canvi climàtic.

Durant el tràmit d'elaboració d'aquesta norma s'han consultat les entitats representatives dels sectors afectats.

Per tot això, a proposta de la consellera d'Agricultura, Pesca i Alimentació, oït/d'acord amb el Consell Consultiu de les Illes Balears i havent-ho considerat el Consell de Govern en la sessió de dia d de 2023, dict el següent

DECRET

Article únic

Aprovació del Pla General d'Aprofitament i Optimització d'Aigües Regenerades amb Destinació al Regadiu a les Illes Balears per al període 2023-2027

S'aprova el Pla General d'Aprofitament i Optimització d'Aigües Regenerades amb Destinació al Regadiu a les Illes Balears per al període 2023-2027, que s'incorpora com a annex a aquest Decret.

Disposició derogatòria única **Normes que es deroguen**

Queden derogades totes les disposicions de rang igual o inferior que s'oposin a aquest Decret, el contradiguin o siguin incompatibles amb el que disposa.

Disposició final única **Entrada en vigor**

Aquest Decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Butlletí Oficial de les Illes Balears*.

Palma,

La consellera d'Agricultura,
Pesca i Alimentació

Maria Asunción Pía Jacoba
de la Concha García-Mauriño